

többsége kerámia és patics, de nagyon kevés csont- és kőeszköz pattintásából származó szilánk is előkerült.

Munkatárs: Orha Zoltán.

STRAUB PÉTER

573. Zalaerdőd határa

(Veszprém megye) Ró, Kö

Szennyvízhálózat fejlesztéséhez kapcsolódó terepbejárást végeztünk Sümeg ÉNy-i részén, és a tőle ÉNy-ra fekvő települések területén. A tervezett nyomvonalnak csak kisebb része volt bejárható. A településeket összekötő szakasz nagyobb része gabonaföldeken haladt át, amelyek területét az aratás előtt zajló terepbejárás során nem tudtuk átvizsgálni. Terepi megfigyelésre egyedül a kukoricával bevetett mezőgazdasági területek voltak alkalmasak. A csatornahálózat települések belterületén, beépített környezetben futó részein is csak néhány esetben, a házak között és az utcák mentén fekvő kisebb-nagyobb kukoricásokban lehetett hagyományos terepbejárást folytatni. Összesen 16 új lelőhelyet azonosítottunk.

Zalaerdődtől DK-re a műút mentén nagy területű (kb. 300×500 m) római kori és középkori lelőhely több részletét sikerült megfigyelni (*Reketye-dűlő Nyugat*, KÖH 75611). A település területén, a sportpálya DNy-i szomszédságában az Ady Endre utca K-i oldalán egy kukoricásokban kis mennyiségben középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk (*Sportpályától Ny-ra*, KÖH 75613; nagysága 160×110 m). A lelőhely Ny felé a szomszédos lakóházak területére is kiterjedhet, K felé a sportpályán túl már nem észleltük nyomát.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

574. Zalagyömörő határa

(Veszprém megye) B, Kö, Kk

Szennyvízhálózat fejlesztéséhez kapcsolódó terepbejárást végeztünk Sümeg ÉNy-i részén, és a tőle ÉNy-ra fekvő települések területén. A tervezett nyomvonal csak kisebb része volt bejárható, nagyobb része gabonaföldeken haladt át, amelyek területét az aratás előtt zajló terepbejárás során nem tudtuk átvizsgálni. Terepi megfigyelésre egyedül a kukoricával bevetett mezőgazdasági területek voltak alkalmasak. A belterületeken, beépített környezetben futó részeken is csak néhány esetben, a házak között és az utcák mentén fekvő kisebb-nagyobb kukoricásokban lehetett hagyományos terepbejárást folytatni. Összesen 16 új lelőhelyet azonosítottunk.

Zalagyömörőtől DK-re, a 84. sz. főút DNy-i oldalán, egy ÉNy-DK irányú vízfolyás D-i partját követő alacsony dombháton késő középkori kerámiatöredékeket találtunk (*Kisgyömörei-dűlő II.* KÖH 75581). A vízfolyás É-i oldalán 350 m szélességben gyűjtöttünk intenzív sűrűségben előforduló késő középkori edénytöredékeket és kisebb számban bronzkori töredékeket. Ez a terület a középkori Gyömöre faluval azonosított *Kisgyömörei-*

dűlő (KÖH 9831) lelőhelyhez tartozik, amely regisztrált méreténél a terepi megfigyelés alapján jóval nagyobb és Ny-i irányban egészen a 84. sz. főútig terjed. A település É-i részén a Bertényi-árokotól Ny-ra, a katolikus templomtól ÉK-re, a Fő út és az Árpád utca által közrefogott dombon középkori lelőhelyet észleltünk egy kb. 200×200 m nagyságú területen (*Templomtól ÉK-re*, KÖH 75583). Középkori edénytöredékeket találtunk a település D-i szélén, a Kisfaludy utca D-i végénél kezdődő kukoricásokban (KÖH 75585), nagysága 180×100 m, és a Gógánfa felé kivezető műút D-i oldalán is (*Gógánfai úttól D-re*, KÖH 75587), nagysága 200×100 m.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

575. Zalaszentő, Tátika-vár

(KÖH 12505)

(Zala megye) Kk

A Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat megbízásából 2010. április 29. és június 29. között műemléki helyreállítást megelőző régészeti feltárást folytatott a várrom területén. A 2001-ben induló állagmegóvó munkálatok 2002-ben régészeti, 2003-ban pedig építészettörténeti kutatással egészültek ki, 2006-ban azonban megszakadt a munka.

A 2010. évi ásatás három területen folyt: a Ny-i körítőfalak mentén, az É-i oldalazó bástya Ny-i felében, valamint a boltozatos helyiségtől K-re eső falak tövében. Összesen 10 szelvényt nyitottunk, melyekben 33 stratigráfiai egységet különítettünk el.

A Ny-i körítőfalakat 6 szelvényel kutattuk. Az É-i és a Ny-i várfalak külső oldalán teljes hosszúságban eltávolítottuk a helyenként 2 m vastagságban felhalmozódott omladékréteget, a D-i oldalon pedig 2–3 méterenként megkerestük a falsíkot. Az É-i fal mentén közvetlenül a sziklára rakott nagyméretű, szabályos kváderkövekkel támasztották meg a falat. A legtöbb leletanyag – 15–16. századi kerámia és kályhaszemtöredékek, faragott kövek, továbbá egy női fejlet formázó vasfogantyú – a késő középkori járósínt feletti rétegből került elő. Két összeálló ablakkeret töredéke alapján feltételezhető, hogy az É-i várfalon az ÉNy-i saroktól kb. 6,7 m-re a ma álló falak felett egykor ablak lehetett, míg az É-i bástyától Ny-ra 4,85 m-re az omladék elhordása után egy 55 cm széles szellőző vagy ablak nyílását találtuk meg. A körítőfalak szélességének és a DNy-i sarok meghatározására a falak belső oldalán három kisméretű szelvényt nyitottunk. A DNy-i sarok belső indításától É-ra 85 cm-re a Ny-i falon szintén egy kisméretű, 40 cm széles ablaknyílás került elő az álló falak tetején. Falkutatásaink alapján megállapítható, hogy a Ny-i körítőfalak síkja megközelítőleg egyenes vonalú, törést nem tapasztaltunk.

Jelentős eredményeket értünk el az É-i oldalazó bástya Ny-i felének bontása során. A bástya belső részéből eltávolítottuk a felső, helyenként 2 m vastagságú törmelék, melynek következtében a Ny-i határoló falon egy

1,46 m széles ajtó bontakozott ki. Sárgás színű, kavicsos sóderrel kevert, bazalttörmelékes betöltése arra utal, hogy az ajtót folyamatosan használták, nem falazták be. Külső frontját a VII. szelvényel kutattuk meg; az ajtó D-i oldalán in situ előkerült élszedett szárkövek, valamint számos további ledőlt szemöldök- és keretkő azt bizonyítja, hogy az ajtó külső oldala keretelt volt. Az ajtó belső oldalán többszörösen megújított küszöbkiképzést figyeltünk meg.

Munkatárs: Simmer Livia.

VÁNDOR LÁSZLÓ

576. Zalavár határa

(Zala megye) Rő

2010 februárjában terepbejárást végeztünk Sármellék és Zalavár külterületén, a volt szovjet katonai repülőtér területén és környezetében a tervezett kármentesítést megelőző hatástanulmány részeként. A bozóttal sűrűn benőtt, részben beépített repülőtér területén viszonylag kevés lehetőségünk nyílt a vizsgálódásra, de végigjártuk a repülőtér határain lévő szántott területet is.

Zalavár területén az egykori katonai terület bejárásakor sikerült azonosítanunk a repülőtér golyófogóját is, ennek segítségével el tudtuk végezni a *Repülőtér (KÖH 11402)* lelőhely kiterjedésének pontosítását. A repülőtértől Ny-ra, a Zala-völgy felé lejtő domboldal teraszosan kiemelkedő részén 6–8 db római kerámiát találtunk: *Ürmöspuszta (KÖH 12523)*.

STIBRÁNYI MÁTÉ

577. Záhony, Vasútállomástól délre

(KÖH 57523)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, Á

Záhony térség belső közúti infrastruktúrája összehangolt fejlesztésének beruházásai tették szükségessé a lelőhely megelőző feltárását. A lelőhely Záhony város határától D-re egy kisebb kiemelkedésen található. A Tisza a területtől nem messze fordul meg, a szabályozás előtt az ásatás területe valószínűleg a folyó árterébe esett. A korábbi útépítések során a lelőhely sérült. Az ásatást 2010. június 14. és augusztus 6. között végeztük, összesen 6638 m²-t tártunk fel.

A legkorábbi időszak a *bronzkori Gáva-kultúrába* sorolható, az ide tartozó objektumok az ásatás teljes területén megtalálhatók. Többségük telepjelenségként értelmezhető, de egy temetkezést is feltártunk. Egy négyszögletes gödörben könnyen málló patics volt, valószínűleg egy leégett ház omladéka. A gödrök több esetben nagy mennyiségű kerámiát tartalmaztak, szürkés-feketés színűek, több esetben kannelúrás díszítés figyelhető meg rajtuk. A sírban a halottat zsugorított pozícióban helyezték a sírgödörbe, a csekély számú melléklet alapján (egy darab bronz fülbevaló) bronzkorra keltezhető.

Az ásatás Ny-i végében egy kisebb gödörből lassúkorongolt, hullámvonal-köteggel díszített kerámia került elő. Bár térben és időben tág körben terjedt el ez a fajta kerámiatípus, a kora *Árpád-korra* keltezhető. A datálást nehezíti, hogy ebből a korszakból más leletanyag nem ismert a lelőhelyről, így csak egy későbbi, a környéken végzett ásatás segítségével határozhatjuk meg pontosan a lelőhely pontos korát.

A leletanyag a nyíregyházi Jósa András Múzeumba kerül elhelyezésre.

Munkatársak: Kriveczky Béla régész, Szász Csaba, Krizsanovszki Máté, Ligeti Gábor technikusok.

KISS CSABA KÁLMÁN

578. Zákányszék, Tar-dűlő

(KÖH 46213)

(Csongrád megye) Sza, Kö

2010. március 3-án megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen. Az ÉNy–DK tengelyű szelvény hosszúsága 10, szélessége 9 m volt. A rendkívül nehéz időjárási körülmények (hóolvadás, esőzés) között végzett feltárás során 3 objektum került elő. Két gödör a belőle előkerült leletanyag alapján a középkorra keltezhető. A harmadik objektum egy a szarmata korra datálható, D–É tájolású csontvázas sír volt, melyet még a szarmata korban kiraboltak.

PALUCH TIBOR

579. Zákányszék határa

(Csongrád megye) Sza, A, Á, Kö

A Mórahalom és Zákányszék települések szennyvízhálózatának fejlesztése beruházás kapcsán 2010. augusztus 30. és szeptember 8. között végeztünk terepbejárást. A vizsgálat tárgya a Zákányszék DK-i részén tervezett átemelőtől induló és a Mórahalmon már meglévő szennyvíztelepig tartó mintegy 9,7 km hosszúságú nyomvonal volt. Ez csaknem teljes egészében külterületen található, leszámítva a zákányszéki átemelőhöz vezető mintegy 500 m-es belterületi szakaszt. A 20–20 m szélességben vizsgált nyomvonalnak mindössze 18–20%-a bizonyult bejárásra alkalmasnak.

A munka során egy korábban már ismert lelőhelyet érintettünk (*Halászká-dűlő XIX.*, KÖH 46214), melynek kiterjedését módosítottuk, területén szarmata kori leletanyagot gyűjtöttünk. Emellett 4 új területen felszíni telepnyomot lokalizáltunk: *Mórahalmi határút III.* (KÖH 75109), *Jámborkai csatornától D-re* (KÖH 75111), *Jámborka* (KÖH 75113), *Frank-tanyától K-re* (KÖH 75115). Ezek – a gyűjtött kerámiaanyag alapján – Árpád-kori; avar, Árpád-kori; középkori, ill. Árpád-kori–középkori lelőhelyek.

Munkatársak: Bárdos Nándor, Kovács Sándor, Németh Dániel, Szabados György technikusok.

PARDITKA GYÖRGYI